

MANIFESTI

TYÖMARKKINA- JA SOSIAALILAKIMIEHET KOKO EUROOPASSA

KEHOTTAVAT EUROOPAN UNIONIA

KUNNIOITTAMAAN JA EDISTÄMÄÄN SOSIAALISIA PERUSOIKEUKSIA

ETENKIN KAIKISSA KRIISIIN LIITTYVISSÄ TOIMISSANNOISSA

- 1) Talous- ja rahoituskriisiä ja sen yhteiskunnanvastaisia seurauksia tulee tarkastella laajemmin. Historiallisesti ja maailmanlaajuisesti kahden maailmansodan opettamat kokemukset saivat Kansainvälisen työjärjestön vuonna 1944 hyväksymään Philadelphian julistuksen, jossa todetaan nimenomaisesti, että
 - työvoima ei ole kauppavarana;
 - sanan- ja yhdistymisvapaus on välttämätöntä kestäväälle edistykselle;
 - köyhyys missä tahansa vaarantaa hyvinvoinnin kaikkialla.
- 2) Eurooppalaisella tasolla tämän julistuksen ehdot ovat II maailmansodan jälkeen luoneet tärkeän perustan Euroopan työ- ja sosiaalilainsäädännölle ja samalla hiljaisen – usein myös julki lausutun – lähtöpisteen EU:n hauralle eurooppalaiselle yhteiskuntamallille.
- 3) Puhuessaan Euroopan parlamentille 14 päivänä syyskuuta 2011 ILO:n pääjohtaja Juan Somavia lausui: *‘Työelämän perusperiaatteiden ja oikeuksien noudattamisesta ei voida tinkiä: ei edes kriisiaikoina, jolloin oikeudenmukaisuusnäkökohtia on runsaasti. Tämä on erityisesti tärkeää maissa, joissa joudutaan noudattamaan säästötoimia. Emme voi käyttää kriisiä verukkeena kansainvälisesti sovittujen työnormien laiminlyömiseen.’*
- 4) Pariisissa 26.-27. syyskuuta 2011 pidetyssä työministerien G20- kokouksessa, ‘sosiaalisten oikeuksien ja työntekijän oikeuksien soveltamisen tehokas edistäminen ja työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien noudattamisen takaaminen’ oli yksi keskeisistä suosituksista¹ ja se vahvistettiin G20-ryhmän valtioiden päämiesten julkilausumassa, joka hyväksyttiin huippukokouksessa Cannesissa 3.–4. marraskuuta 2011² (G20 2011b).
- 5) Guadalajarassa, Meksiossa 17.-18. toukokuuta 2012 pidetyssä G20-kokouksessa työministerit esittivät päätelmissään: *‘Uskomme, että taloudellisen kasvun tulisi perustua laadukkaisiin työpaikkoihin, eli virallisen sektorin työpaikkoihin, joihin kuuluu sosiaaliturva, ihmisarvoiset tulot ja työntekijöiden oikeuksien täydellinen suojelu’*. Ministerit vahvistivat *‘poliittisen johdonmukaisuuden tärkeyden*

¹ http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/how-the-ilo-works/multilateral-system/g20/WCMS_164260/lang--fr/index.htm

² <http://www.g20-g8.com/g8-g20/g20/english/for-the-press/news-releases/cannes-summit-final-declaration.1557.html>

*työllisyyden ja kasvun välillä, sekä makrotalouden ja työllisyyspolitiikan välillä, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.*³

6) On kuitenkin saatu havaita, että vuoden 2008 lopusta, eli talouskriisin alkamisesta lähtien,

- sekä unionin että jäsenvaltioiden viranomaiset ja jäsenvaltioiden lainsäätäjät ovat yritystoimintojen joustavuutta tehostaakseen toteuttaneet monenlaisia toimenpiteitä, mm uudistuksia kansalliseen työlainsäädäntöön,
- joissakin tapauksissa, työlainsäädännön yleisiä uudistuksia alettiin tehdä jo ennen talouskriisiä, tavoitteena työlainsäädännön 'modernisoiminen',
- joissakin maissa hallituksen vaihtuminen nopeutti työlainsäädännön drastisia muutoksia, jopa ilman osallistumiselle avoimia neuvotteluja muun muassa työmarkkinaosapuolten, etenkin ammattiyhdistysten, kanssa,
- joissakin tapauksissa on tarvittu rakenneuudistuksia, tai Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja EU:n kahden toimielimen, eli Euroopan komission ja Euroopan keskuspankin (EKP), muodostama 'troikka' on jopa määrännyt niitä jäsenvaltioille.

Nämä toimenpiteet eivät ole ratkaisseet talous- ja rahoituskriisiä, vaan päinvastoin syventäneet sitä, ja uhkaavat nyt ei ainoastaan sosiaalisen Euroopan, vaan myös Euroopan laajemman taloudellisen ja poliittisen integraatioprojektin elinvoimaisuutta.

7) Tämän kannanoton allekirjoittaneet työmarkkina- ja sosiaalilakimiehet koko Euroopassa ilmaisevat vakavan huolestumisensa toteutetuista toimista ja niiden vaikutuksesta viimeaikaiseen – ja keskinäisessä suhteessa olevaan – lainsäädännölliseen, taloudelliseen ja poliittiseen kehitykseen EU:ssa:

- Tämänhetkinen talous- ja rahoituskriisi aiheuttaa vakavia paineita työntekijöille ja työntekijöiden oikeuksille useissa maissa;
- Eikä tästä ole vain haittaa työehtosopimusneuvottelujen käytännölle; työehtosopimusneuvotteluja kohtaan on suunnattu myös järjestelmällinen hyökkäys, joka käsittää instituutioiden, työehtosopimusneuvottelujen mekanismin ja pääperiaatteiden purkamisen (esimerkiksi alakohtaisten neuvottelujen kieltäminen, mahdollisuudet poiketa alaspäin työehtosopimukseen perustuvista minimivaatimuksista yksittäisissä työsopimuksissa, jne);
- Troikka määrää eräille jäsenvaltioille laajan ja usein dramaattisen työmarkkinoiden ja sosiaaliturvajärjestämisen sääntöjen purkamisen, mikä saa aikaan ammattiyhdistysten heikkenemisen, yhä epävarmempia työsuhteita, epävarmuutta ja korkeaa työttömyyttä, lisääntyvää köyhyyttä ja sosiaalista epävarmuutta;
- Näin radikaalit kriisitoimet työmarkkinoilla johtavat Eurooppa- vastaisuuteen ja Euroopan arvojen hylkimiseen sekä muukalaisvihaan etenkin vähemmistöjä kohtaan, vaarantaen näin rauhaa Euroopassa.

³ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/131076.pdf

- 8) Tämän kannanoton allekirjoittaneet työmarkkina- ja sosiaalilakimiehet vaativat täten Euroopan unionia ja sen toimielimiä kunnioittamaan ja edistämään:
- Lissabonin sopimuksessa ankkuroituja arvoja: 'ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen' (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artikla),
 - velvollisuuttaan pyrkiä 'Euroopan kestävään kehitykseen, jonka perustana ovat tasapainoinen talouskasvu ja hintavakaus, täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä tavoitteleva erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous, sekä korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja ympäristön laadun parantaminen.' (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan 3 kohta)
 - sosiaalisia perusoikeuksia, jotka on taattu oikeudellisesti sitovassa Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (51 artiklan 1 kohta); erityisesti neuvottelu-oikeus ja oikeus työtaistelutoimiin on tulkittava kaikkien EU:n jäsenmaiden ratifioimien ILO:n sopimusten mukaisesti (EU:n perusoikeuskirjan 53 artikla); samoin on turvattava suoja perusteetonta irtisanomista vastaan sekä sosiaaliturva ja sosiaaliapu.
- 9) Allekirjoittajat vaativat valtioiden ja hallitusten päämiehiä, erityisesti EU:n toimielimen, 'Eurooppa-neuvoston' jäsenenä, takaamaan selkeästi ja yksiselitteisesti oikeudellisesti sitovan kehyksen, ja erityisesti työntekijöiden ja heidän edustajiensa sosiaalisten perusoikeuksien edistämisen.
- 10) Sisämarkkinoiden vapauksia ja kilpailulainsäädäntöä tai kriisitoimia ei etenkään saa asettaa työntekijöiden ja heidän edustajiensa sosiaalisten perusoikeuksien edelle, perustuivatpa nämä toimet sitten veropolitiikkaan tai taloudelliseen apuun; näitä sosiaalisia perusoikeuksia tulisi päinvastoin pitää täysin tunnustettuina ja välttämättöminä ennakkoehtoina Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden vakaalle ja kestäväälle taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle ja edistykselle. Työ- ja sosiaalilainsäädännön korkealla tasolla on ratkaiseva rooli talouselämän tasapainoittamisessa, tulojen tukemisessa sekä edistettäessä investointeja henkilöstöön.
- 11) Nykyinen Euroopan komissio, yhdessä troikan kanssa, ei kunnioita Euroopan sosiaalisen mallin perusasioita eikä Philadelphian julistuksen henkeä. Siten malli kärsii – tosiasiallisessa hiljaisuudessa – sen täydellisestä purkamisesta ja lopulta, ehkä, tuhosta. Jos Euroopan sosiaalinen malli epäonnistuu, miten voi Eurooppalainen hanke onnistua kokonaisuutena?
- 12) Tämän kannanoton allekirjoittajat vastustavat sekä tällaista asennoitumista että niitä toimenpiteitä, joihin se on johtanut. Vaadimme EU:ta ja sen toimielimiä palaamaan oikeudellisten velvoitteidensa ja poliittisten päämääriensä täysimääräiseen täyttämiseen ja ottamaan vastuun kestävästä sosiaalisesta Euroopasta.

Tammikuu 2013